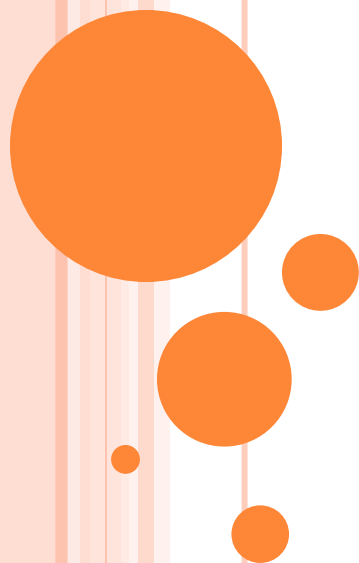

ОСТВАРЕНА ПРОИЗВОДЊА

- Укупна производња -

- Укупна производња се може изразити преко:
 - укупне *количине* (Q) или
 - *вредности* финалних производа, односно услуга (VP).

- Привредне организације - производе *више* врста производа и процес њихове производње траје *одређено* време, приликом анализе мора се узети у обзир да:
 - на *почетку* периода постоји одређена, у ранијем периоду започета, и *незавршена производња*,
 - је у току тог периода *завршена* одређена *производња* и
 - је на *крају* периода остала одређена *започета и незавршена производња*.

- Укупна производња се, по правилу, може изразити **само** ВРЕДНОСНО, по следећој формули:

$$\text{УКПР} = \text{ЗП} + \text{КЗНП} - \text{ПЗНП}$$

ЗП – завршени производи у току периода,

КЗНП – крајње залихе недовршене производње,

ПЗНП – почетне залихе недовршене производње.

- **Пример 1:** Привредна организација производи производе „X“ чија је цена 1.000 динара по јединици. На почетку периода је било 50 започетих а незавршених јединица и то са степеном завршености 45%. У току целог периода завршено је укупно 200 јединица и започето даљих 40 јединица, али су на крају периода имале само 60% степена завршености. Колика је укупна производња у том периоду?

200 завршених јединица по 1.000 динара.....= 200.000 дин.

+ 40 јединица x 1.000 x 60%.....= 24.000 дин.

- 50 јединица x 1.000 x 45%.....= 22.500 дин.

Свега: = 201.500 дин.

- Производима треба сматрати само оне, који се у датом облику ефективно реализују на тржишту – тј. **тржишне производе**.

- За израчунавање укупне производње **не могу** се узимати:
 - споредни производи (слама, кукурузовина, стајњак и сл.),
 - производи који се користе за производњу сточне хране (кукуруз, овас, луцерка и сл.),
 - производи биљне и сточарске производње који се прерађују (млеко, грозђе, разне воћне врсте и сл.).

- У противном, вредност тих производа, која је интегрисана у вредности производа за чију су производњу били употребљени, била би двоструко рачуната чиме би обим производње био ***погрешно приказан***.

- Због тога је за утврђивање вредности укупне производње сигурнији метод који полази од **вредности фактурисане реализације** у том периоду, која се затим:
 - увећа за вредност залиха како незавршене производње, тако и завршених производа крајем периода, а
 - умањи за вредност почетних залиха незавршене производње и завршених производа, тј. оних залиха које су на почетку периода.
- Фактурисана реализација се коригује за **повећање** односно **смањење** завршних залиха у односу на почетне залихе.

УКПР = ФР +/- Промена вредности залиха учинака

ФР – фактурисана реализација

Учинци – готови производи и недовршена производња

- **Књиговодствена евиденција** обезбеђује неопходне податке.

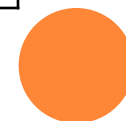

○ **Пример 2:** Стање залиха на почетку периода:

- 18 започетих јединица вредности 1.800 динара,
- 24 завршене јединице вредности 2.400 динара.

На крају посматраног периода остале су залихе: 16 започетих јединица, вредности 1.600 динара, а 30 завршених јединица, вредности 3.000 динара. Реализовано је готових производа у вредности од 10.000 динара. Колика је укупна производња?

Временски	Залихе		Фактурисана реализација	Укупна производња
	недовршени производи	готови производи		
на почетку	1.800	2.400	-	-
на крају	1.600	3.000	-	-
	-200	600	10.000	10.400

- **Фактурисана реализација** исказана је по продајној цени, тј. по вредности која садржи како пренету вредност (трошкове материјала и амортизацију), тако и пуну новостворену вредност (трошкове рада и вишак рада).
- **Залихе готових производа и недовршене производње** исказане су у висини пренете вредности. Новостворена вредност није садржана у вредности залиха.
- Самим тим, корекцијом реализације за разлику у залихама на почетку и на крају посматраног периода **не добија** се права величина укупне производње у том периоду.

- **Пример 3:** У посматраном периоду предузеће је започело производњу. Пре тога није било залиха ни недовршене производње ни готових производа. На крају посматраног периода остале су залихе: 20 започетих јединица вредности 1.000 динара и 20 завршених јединица вредности 2.000 динара. Израчунати укупну производњу:

а) Ако у току периода није било реализације

Временски	Залихе		Фактурисана реализација	Укупна производња
	недовршени производи	готови производи		
на почетку	0	0	-	-
на крају	1.000	2.000	-	-
	1.000	2.000	0	3.000

б) Ако је при истој производњи 20 завршених јединица реализовано по продајној цени од 120 динара.

Временски	Залихе		Фактурисана реализација	Укупна производња
	недовршени производи	готови производи		
на почетку	0	0	-	-
на крају	1.000	0	-	-
	1.000	0	2.400	3.400

Укупна производња исказана је већом за 400 динара, иако се, у ствари, ради о истој производњи.

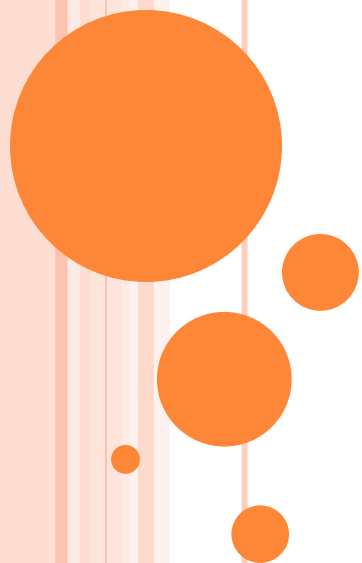
- Настаје, неминовно, **деформација** укупне производње при промени стања залиха недовршене производње и готових производа на крају посматраног периода у односу на стање тих залиха на почетку периода – деформација која је утолико већа уколико су:
 - значајне разлике између почетних и завршних стања у односу на фактурисану реализацију и
 - већи доходак.

- По правилу, у пракси, промене у залихама нису релативно значајне, па се и указане деформације укупне производње могу занемарити. Поменуте деформације треба узети у обзир кад год њихов релативни значај то захтева.

ОСТВАРЕНА ПРОИЗВОДЊА

- Обим и структура -

- Пољопривредне организације, као крупна пољопривредна газдинства, баве се редовно **већим бројем** биљних, сточарских и прерађивачких производњи.
- Пољопривредна производња – **куплована (везана)** производња.

Главни производи су они ради којих се углавном организује пољопривредна производња

Споредни производи су они који нужно прате производњу неких главних производа.

- Пољопривредна производња има **биолошки карактер** и условљена је **климатским условима** (биљна производња).
- Периоди обрачуна, који су у исто време и периоди анализе, **не поклапају се** са периодима процеса производње.
- При анализи производње, посебно при анализи остварених готових производа, потребно је посматрати остварене готове производе у периоду који је предмет анализе, тј. по правилу у календарској години, независно од тога када су производње почеле.
- Због тога је потребно сачинити збирни упоредни преглед остварених производа, који ће имати **три дела**:
 - биљну производњу,
 - сточарску производњу и
 - прерађивачку производњу.

- Производњу треба исказати кроз:
 - остварење у претходној години,
 - плански задатак за посматрану годину и
 - остварење у посматраној години.

- За сваку производњу треба исказати:
 - ангажоване основне капацитете,
 - остварене приносе по јединици капацитета,
 - остварене укупне количине појединих производа и
 - остварене вредности појединих производа.

- Завршена производња, овако рашчлањена и приказана, може бити предмет анализе са разних аспеката, а нарочито са аспекта:
 - величине и структуре производње,
 - коришћења основних капацитета и
 - кретања приноса по јединици капацитета.

Величина и структура у односу на претходне/планске задатке

Производња	Претходна година		План		Остварење		Индекси	
	вредност	%	вредност	%	вредност	%	6:4	6:2
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Биљна	100.480.000	87,6	109.060.000	84,6	111.280.000	86,7	102,0	110,8
Сточарска	11.422.000	10,0	13.338.000	10,4	12.524.000	9,8	93,9	109,7
Прерађивачка	2.750.000	2,4	6.500.000	5,0	4.500.000	3,5	69,2	163,6
Укупно	114.652.000	100,0	128.898.000	100,0	128.304.000	100,0	99,5	111,9

Анализа одступања од вредности производње

Количинско одступање = (Планска количина – Стварна количина) * Планска цена

Ценовно одступање = (Планска цена – Стварна цена) * Стварна количина

Планирано: 100 ha

Остварено: 100 ha

Производ- ња	Планирани принос		Планска цена	Остварени принос		Остваре- на цена	Одступања (РСД)		
	по ha	укупно		по ha	укупно		Количин- ска	Ценовна	Укупна
1	2	3	4	5	6	7			
Пшеница	5,5		18.000	5,0		15.000			
Кукуруз	6,5		15.000	6,0		13.000			
Соја	3,0		30.000	2,5		35.000			
Укупно									

Остварени принос пшенице је за 50 t/100ha мањи од планираног (0,5 t/ha).

Производ- ња	Планирани принос		Планска цена	Остварени принос		Остваре- на цена	Одступања (РСД)		
	по ha	укупно		по ha	укупно		Количин- ска	Ценовна	Укупна
1	2	3	4	5	6	7	8 ((3-6)*4)	9 ((4-7)*6)	10 (8+9)
Пшеница	5,5	550	18.000	5,0	500	15.000	900.000	1.500.000	2.400.000
Кукуруз	6,5	650	15.000	6,0	600	13.000	750.000	1.200.000	1.950.000
Соја	3,0	300	30.000	2,5	250	35.000	1.500.000	-1.250.000	250.000
Укупно							3.150.000	1.450.000	4.600.000

Анализа се базира на **количинском одступању**, будући да на **ценовна не можемо значајно утицати**.